

kodás és szabadság jelszavával, szintén akaratot vezetőivel, az ökszerű vetésforgó, természetes és mesterséges trágya, alagsorok, zöld ugar, mestereség takarmánytermelés követelményeivel. Erős a harc és van miért küzdeni. Hogy lesz jobb sors a magyar földművesnek, úgy-e, ha megmarad a régi mód mellett, a míg birtokállapota nem rendezetik, a míg nem tagosthat, megmarad a nyomások rendszer mellett, első éven fekete ugar, (egy bizonyos területen mindentől), azután őszi, végre tavaszi; vagy meg legyen neki engedve a haladás, hogy belátása, vagy mások böcs tanácsa szerint szabadon esztássai be a legjobb vetésforgót s ne hagyja feketén az ugart, hanem a zabos búkkönynyel ággya az jövő esztendő buzát. S ha valahol megkezdtek már a haladást, letértek a nyomások rendszeről, szabad legyen-e visszamenni a megkötöttségre?

Bizonyára egyike a legkomolyabb kérdéseknek. A felszólalásokban azonban kint, hogy a nyomások rendszer hívei is csak szükségéből akarják azt fenntartani; elvileg alig egy-kettő akarna megakasztani a gazdasági haladást kéréket. A második szakasz és a testvérszakszok, melyeknek törvényei kell emelniük egy egész nemzedékre kiható gazdasági életet, ma meg nem érhetné meg, hogy előadják. Számos magyarországi, bővíti indítványokkal meg egyszer egybevitni, megboronálni, megrostálni a bizottságban, a míg kész állapotban a nemzet használatára fog állni.

A vitában gróf Bethlen András és Miklós Ödön államtitkár alapos, magas szempontokról irányított beszédei mellett több-kevesebb hűvel, de kivétel nélkül a meggyőződés szilárdaságának erejével vetekedtek: Lits Gyula, Papp Elek, Boros Béni, Iránki Oszkár, Terényi Lajos, Szporon Ernő, Kovács József, Semere Huba, Hadry Lőrincz, Bujavics Sándor. Hogy a szakértői vita nem maradt el személyes sőtörtélesek nélkül, az is bizonyos. Andreánszky Gábor bárónak egy kiestik sok volt az a mindenféle vidék, melyet Papp Elek bebaráncolt, nem csak beszédeben, de tényleg is, a mit nem hagyott el az ő száján, hogy az ő függetlenségi és 48-as párt egyik legbuzgóbb kortese, az ő kerületében is tanulmányút it tett. Andreánszky perze tiltakozott, még pedig egy kissé drasztikusan, hogy ez gazdasági tanulmányút lett volna, mert Papp Elek csak dínom-danomozott a gazdánál, a mire Papp Elek még karcsosabban felelt: hogy Andreánszky nem dínom-danomozott ugyan, de nem is ősnéri úgy kerülte népek bajait, mint ő. (Mivelhogy in vino veritas.)

A haz anyira nekimelegedett a munkának, hogy sehoggy sem volt hajlandó az előnk indítványt elfogadni, hogy hétfőn ne legyen ütés. Két nap nem pihen a gazda, mikor dologidős van. Majd lesz teli-nyári pihenő előnk.

Az ülés vépen dr. Visontai Soma interpellálta a kereskedelemügyi minisztert, a börzei kintorások miatt. Lukács Béla miniszter azonban kimerítélen felelt s úgy az interpelláló, mint a ház tudomásul vette a választ. Kemény Pált pedig azazl üdvendezte meg gróf Csaky, hogy tudatta vele a horvávari templom fölépítésére tegnap tett intézkedést. A válaszalapból már kiutaltványa a szükséges pénz.

Az ülés lefolyását részletesen lapunk mellékletén írjuk meg.

Budapest, január 27.

Az egyesügek közepiskola ügyében ma délután kezdte meg a tárgyalást az ország köznevelési tanácsa által e célból kiküldött bizottság. — Felér Ipoly panzonalmi főpárt és tanácselnök előklete alatt jelen voltak a ministerium részéről Berzevics Albert államtitkár és Kismarik János miniszteri tanácsos; a köznevelési tanács tagjai közül Heinrich Gusziav alelnök, Finaczy Ernő előadó, Erdői Béla, Hóman Ottó, Veredy Károly, Gyertyánffy István, Szuppán Vilmos, a törvényhozás részéről Zichy Antal főrendiházi tag, Francisz Norbert országos képviselő, továbbá Hegedűs István, Entz Géza, Alexander Bernát egyetemi tanárak. Kimentették tavolmaradásukat a bizottság következő tagjai: Paszlavszky József, Jancsó Benedek, Szász Károly, Simonyi Zsigmond, Szabó József. Az előnk megügylésében fejtette a kérdés historikumát és különbe a tárgyalásra váró kérdéseket. Hozzájárult: Finaczy Ernő előadó, továbbá Berzevics Albert, Zichy Antal, Kismarik János, Heinrich Gusziav, Kármán Mór, Hegedűs István, Alexander Bernát, Entz Géza, Erdői Béla, Hóman Ottó.

Az általános vita után a jogosítás kérdését tárgyalta a bizottság s abban állapodott meg, hogy a köznevelési közpiskola olyan intézet legyen, melyben a köznevelés elemait minden tanuló egyenlő mértékben tanulassa meg s emellegve a jogosítás, melyet a közpiskola ad, teljesen egyenlő. A második kérdés volt: Melyek legyenek a kötelező tárgyak? A bizottság azon nézetben van, hogy az egyesügek közepiskolában azon human tárgyak tanítandók, melyek a mai gimnáziumban előfordulnak, a nemzeti elemek nagyobb érvényesítésével, ugyszintén a természettudományok, nyelvtanok, a jogtudományok, tehát leiro természettudományok, matematika, fizika és kémia a szükséges terjedelmében, végül a rajz, és pedig a közpiskola összes osztályában. A harmadik kérdés a mellék, vagy külön tárgyak kérdése (viszonlagosan kötelező). A bizottság ily tárgyakul a görög és francia nyelvet jelölt meg. Az ülés 8 óra után ért véget.

Az országos függetlenségi párt e hó 27-ikén Madarász József előnklete alatt tartott értekezletén a párt ügyeinek az egész országban leendő vezetésére s terjesztésére végrehajtó bizottságot választott, melynek elnöke gróf Károlyi Gábor, tagjai: Eötvös Károly, Herman Ottó és Horváth Ádám jegyző.

Kilépések a szabadelvű pártból.

Ma újabbán két képviselő lépett ki a szabadelvű pártból, nevezetesen gróf Sztáray István és gróf Zay Albert.

Gróf Sztáray István hosszabb levélben indokolja kilépését. Indoklása ezekben a mondatokban sartallik:

"Hogy a ház azáltal fekvő törvényjavaslatok elfogadása sem hozhatja meg és nem biztosítja az elkövetkez közzötti béket, melyre ez idő szerint a legnagyobb szüksége van az országnak, az előttem annár kétségtelenül váli.

Nem maradt más hátra tehát, mint követve az ismeretes latin közmondás utasítását: egészen elől kezdeni az egyházi politikai reformot, kiközösítéssel az elkövetett hibákat s különösen mindenekelőtt megadani a közigazgatási reform kérdését. megalkotni széles hatáskörrel a katehlikus autoritat, gondoskodni a protestáns egyházak megfelelő dotációjáról és szabályozni a kongregát, hogy ekképen az alkotandó egyházi politikai törvények végrehajtására teljesen és minden irányban biztosított legyen."

Gróf Zay Albert Zay-Ugróczról következő levelet intézte báró Podmaniczky Frigyeshez:

"Milyen tisztelt pártelnök ur! Ambar választóimmal szemben nem vállaltam magamra semmiféle kötelezettséget, de ragaszkodva az előttem tett ama nyilatkozatomhoz, hogy a meddig az ország érdeke s lelkiismeretem megengedik, összhangban kívánok maradni azoknak többségével, kik bizalmukkal megízestelték; és ahnavá' attól a meggyőződéstől, hogy a kormány egyházi politikájára ellibázott, nézetem szerint megfogodolnám, könnyelmű, az országra nézve karos és következményében veszélyes — bator vagyok pártelnök ur tudomására hozni, hogy a szabadelvű párt kötelekezől ezenél kiléptem."

A vidék az egyházi politikai reform mellett.

Ma ismét több helyről kaptunk értesítést, melyek a vidéki mozgalom folytonos terjedéséről adnak bizonyosságot. A liberális választók mindenfelé gyülekeznek, hogy az egyházi politikai reformjavaslatok küszöbén sulyt adjanak szavuknak mellyel a szabadelvű programot kezdettől fogva helyeselték és támogatták.

A Debreczen közgyűlése által a reverzálisk elleni felirat megszövegezésével megbízott dr. Király Ferencz, Márk Endré és dr. Bakonyi Samu már elkészülték munkájukkal. A felirat így hangzik:

Milyen tisztelt képviselőhöz!

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága rövid idő alatt immár harmadszor a szabadelvű haladás és egyékes nemzeti fejlődésünket egyiránt biztosító, egyházi politikai reformok vedelmében törvényadta jogával s midőn a valódi szabadság kérdésénél eddig elfoglalt álláspontjához híven ezuttal ismét a melyen tisztelt képviselőhözhoz fordul, az ma legújában nyilvánosságra jutott szomora jelenségek felelő felelősségében kénytelen megtenni, a melyek a magyar állam nemzeti kiepítésének, hazánk igazi belső szabadságának nemcsak munkája elleni gyűlöletes harcban immar szomorusak, bizonyítják, hogy a felvilágosodott korrellem ellen indított hadjárat komoly veszéllyel fenyegeti nemcsak a tervezett reformokat, hanem megengedhelen ostromnak teszi ki az örök emlékü 1848-iki törvényhozás legnagyobb alkotását, gyökereiben támadja meg magának a parlamentarizmusnak feltétlenylen öröktől alapveit is.

A követi utasításoknak előlreséle a nemzeti akarat megvalósulásának erkölcsi biztosítékává a képviselőnek a választó községe; előtt nyíltan vallott programja lett. Ez a nyíltan vallott program lehet a képviselő törvényhozái elhatározására egyedül kötelező. Minden egyéb, a választók egyetemének háta megett, bármely, a választás eselyeit befolyásoló tényezők reszeről kiskírtak szóbeli ígért avagy reverzálisk megmagasítása a parlamentarizmusnak egyik legfőbb erőlkés és jogi alapveit, mert ilyenformán az illető képviselőt nemcsak a választói, tehát a nemzet színe előtt tett politikai hitvallás, hanem amaz állapotban tett és tett fogadalmak is kötelezően, a törvényhozás szentélyébe jutnak olyanok is, a kik nem a nemzet, hanem egyes külön érdekek képviseletére ezrik magukat köteleze.

Ha már eme jelenségek, mint egész újabb alkotmányos fejlődésünk veszélyei ómagukban is kárhozatosak, kétszeres erővel föl kell azok ellen tiltakozó szavunkat emelnünk, midőn napról-napra tapasztaljuk, hogy ezen sötét eszéközök ezéja a nemzeti köznevelés megmagasításával s általamos kijátszásával épen ama reform munkái között nemzeti ügyjehözésünk korakában s a nyegyenes évekől mind e mai napig a magyar közélet legnemesebb alakjait ott találjuk s a mely munkától várjuk mi és velünk együtt a nemzet igaz köznevelésére a magyar államnak egy új ezredveire szóló második megalapítását. Ezt az adóz, eszéközben nem valógatható és legszentebb meggyőződésünk szerint hazánkunk boldogságára tövő harcot mi tételül nem néhetjük és épen azért tiszteltetl kerjük a magas képviselőházat, sőt bizalommal el is várjuk, hogy erélyes intézkedései által a parlamentarizmus hasonló kijátszásait és az által a szabad fejlődés megakasztását lehetőtlenné tegye."

E feliratot hasonló szellemű feliratul való pártolás végett a városi tanács közgyűlési határozat értelmében sűrűgösen megüldi az összes törvényhatóságokhoz.

Győrött a város politikai hangulata — mint nekünk írják — igen izgatott. Ez a város pártkülönbség nélkül lelkes híve a liberálizmusnak, annak idején a törvényhatóság fölött a szabadelvű egyházi politika mellett, sőt a törvényhatóság gyűléstermében történt az első indítvány a főrendiház reformálásá iránt. Kellemetlen helyzetben van azonban a város az országgyűlési képviselőjével, Francisz Norberttel szemben, ki pap lévén, nem adhatja le olyan irányban szavazatát, a mint azt a város politikai értelete megkívánja. A szabadelvű párt oszlopok férfiak maguk is utasítják a kellemetlen helyzetből kivészött kérés s igrékeznék valami megnyugtatót adni a községnek. Most azt várják, hogy a város képviselője nyilatkozzon fog választói előtt, mielőtt az egyházi politikai küzdelem magában a házbán megkezdődőnének, vagy pedig tartózkodik attól, hogy e küzdelemben, de különösen a szavazásban résztvegyen s papi minőségében rejők kényszerhelyzetét arra használja fel, hogy a liberális Győr mandátumával ultramontan irányban szavazzon.

Ez az álláspont az országgyűlési képviselőjével szemben, ki pap lévén, nem adhatja le olyan irányban szavazatát, a mint azt a város politikai értelete megkívánja. A szabadelvű párt oszlopok férfiak maguk is utasítják a kellemetlen helyzetből kivészött kérés s igrékeznék valami megnyugtatót adni a községnek. Most azt várják, hogy a város képviselője nyilatkozzon fog választói előtt, mielőtt az egyházi politikai küzdelem magában a házbán megkezdődőnének, vagy pedig tartózkodik attól, hogy e küzdelemben, de különösen a szavazásban résztvegyen s papi minőségében rejők kényszerhelyzetét arra használja fel, hogy a liberális Győr mandátumával ultramontan irányban szavazzon.

Az általános vita után a jogosítás kérdését tárgyalta a bizottság s abban állapodott meg, hogy a köznevelési közpiskola olyan intézet legyen, melyben a köznevelés elemait minden tanuló egyenlő mértékben tanulassa meg s emellegve a jogosítás, melyet a közpiskola ad, teljesen egyenlő. A második kérdés volt: Melyek legyenek a kötelező tárgyak? A bizottság azon nézetben van, hogy az egyesügek közepiskolában azon human tárgyak tanítandók, melyek a mai gimnáziumban előfordulnak, a nemzeti elemek nagyobb érvényesítésével, ugyszintén a természettudományok, nyelvtanok, a jogtudományok, tehát leiro természettudományok, matematika, fizika és kémia a szükséges terjedelmében, végül a rajz, és pedig a közpiskola összes osztályában. A harmadik kérdés a mellék, vagy külön tárgyak kérdése (viszonlagosan kötelező). A bizottság ily tárgyakul a görög és francia nyelvet jelölt meg. Az ülés 8 óra után ért véget.

Az országos függetlenségi párt e hó 27-ikén Madarász József előnklete alatt tartott értekezletén a párt ügyeinek az egész országban leendő vezetésére s terjesztésére végrehajtó bizottságot választott, melynek elnöke gróf Károlyi Gábor, tagjai: Eötvös Károly, Herman Ottó és Horváth Ádám jegyző.

Kilépések a szabadelvű pártból.

Ma újabbán két képviselő lépett ki a szabadelvű pártból, nevezetesen gróf Sztáray István és gróf Zay Albert.

Gróf Sztáray István hosszabb levélben indokolja kilépését. Indoklása ezekben a mondatokban sartallik:

"Hogy a ház azáltal fekvő törvényjavaslatok elfogadása sem hozhatja meg és nem biztosítja az elkövetkez közzötti béket, melyre ez idő szerint a legnagyobb szüksége van az országnak, az előttem annár kétségtelenül váli.

Nem maradt más hátra tehát, mint követve az ismeretes latin közmondás utasítását: egészen elől kezdeni az egyházi politikai reformot, kiközösítéssel az elkövetett hibákat s különösen mindenekelőtt megadani a közigazgatási reform kérdését. megalkotni széles hatáskörrel a katehlikus autoritat, gondoskodni a protestáns egyházak megfelelő dotációjáról és szabályozni a kongregát, hogy ekképen az alkotandó egyházi politikai törvények végrehajtására teljesen és minden irányban biztosított legyen."

Gróf Zay Albert Zay-Ugróczról következő levelet intézte báró Podmaniczky Frigyeshez:

"Milyen tisztelt pártelnök ur! Ambar választóimmal szemben nem vállaltam magamra semmiféle kötelezettséget, de ragaszkodva az előttem tett ama nyilatkozatomhoz, hogy a meddig az ország érdeke s lelkiismeretem megengedik, összhangban kívánok maradni azoknak többségével, kik bizalmukkal megízestelték; és ahnavá' attól a meggyőződéstől, hogy a kormány egyházi politikájára ellibázott, nézetem szerint megfogodolnám, könnyelmű, az országra nézve karos és következményében veszélyes — bator vagyok pártelnök ur tudomására hozni, hogy a szabadelvű párt kötelekezől ezenél kiléptem."

A vidék az egyházi politikai reform mellett.

Ma ismét több helyről kaptunk értesítést, melyek a vidéki mozgalom folytonos terjedéséről adnak bizonyosságot. A liberális választók mindenfelé gyülekeznek, hogy az egyházi politikai reformjavaslatok küszöbén sulyt adjanak szavuknak mellyel a szabadelvű programot kezdettől fogva helyeselték és támogatták.

A Debreczen közgyűlése által a reverzálisk elleni felirat megszövegezésével megbízott dr. Király Ferencz, Márk Endré és dr. Bakonyi Samu már elkészülték munkájukkal. A felirat így hangzik:

Milyen tisztelt képviselőhöz!

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága rövid idő alatt immár harmadszor a szabadelvű haladás és egyékes nemzeti fejlődésünket egyiránt biztosító, egyházi politikai reformok vedelmében törvényadta jogával s midőn a valódi szabadság kérdésénél eddig elfoglalt álláspontjához híven ezuttal ismét a melyen tisztelt képviselőhözhoz fordul, az ma legújában nyilvánosságra jutott szomora jelenségek felelő felelősségében kénytelen megtenni, a melyek a magyar állam nemzeti kiepítésének, hazánk igazi belső szabadságának nemcsak munkája elleni gyűlöletes harcban immar szomorusak, bizonyítják, hogy a felvilágosodott korrellem ellen indított hadjárat komoly veszéllyel fenyegeti nemcsak a tervezett reformokat, hanem megengedhelen ostromnak teszi ki az örök emlékü 1848-iki törvényhozás legnagyobb alkotását, gyökereiben támadja meg magának a parlamentarizmusnak feltétlenylen öröktől alapveit is.

A követi utasításoknak előlreséle a nemzeti akarat megvalósulásának erkölcsi biztosítékává a képviselőnek a választó községe; előtt nyíltan vallott programja lett. Ez a nyíltan vallott program lehet a képviselő törvényhozái elhatározására egyedül kötelező. Minden egyéb, a választók egyetemének háta megett, bármely, a választás eselyeit befolyásoló tényezők reszeről kiskírtak szóbeli ígért avagy reverzálisk megmagasítása a parlamentarizmusnak egyik legfőbb erőlkés és jogi alapveit, mert ilyenformán az illető képviselőt nemcsak a választói, tehát a nemzet színe előtt tett politikai hitvallás, hanem amaz állapotban tett és tett fogadalmak is kötelezően, a törvényhozás szentélyébe jutnak olyanok is, a kik nem a nemzet, hanem egyes külön érdekek képviseletére ezrik magukat köteleze.

Ha már eme jelenségek, mint egész újabb alkotmányos fejlődésünk veszélyei ómagukban is kárhozatosak, kétszeres erővel föl kell azok ellen tiltakozó szavunkat emelnünk, midőn napról-napra tapasztaljuk, hogy ezen sötét eszéközök ezéja a nemzeti köznevelés megmagasításával s általamos kijátszásával épen ama reform munkái között nemzeti ügyjehözésünk korakában s a nyegyenes évekől mind e mai napig a magyar közélet legnemesebb alakjait ott találjuk s a mely munkától várjuk mi és velünk együtt a nemzet igaz köznevelésére a magyar államnak egy új ezredveire szóló második megalapítását. Ezt az adóz, eszéközben nem valógatható és legszentebb meggyőződésünk szerint hazánkunk boldogságára tövő harcot mi tételül nem néhetjük és épen azért tiszteltetl kerjük a magas képviselőházat, sőt bizalommal el is várjuk, hogy erélyes intézkedései által a parlamentarizmus hasonló kijátszásait és az által a szabad fejlődés megakasztását lehetőtlenné tegye."

E feliratot hasonló szellemű feliratul való pártolás végett a városi tanács közgyűlési határozat értelmében sűrűgösen megüldi az összes törvényhatóságokhoz.

Győrött a város politikai hangulata — mint nekünk írják — igen izgatott. Ez a város pártkülönbség nélkül lelkes híve a liberálizmusnak, annak idején a törvényhatóság fölött a szabadelvű egyházi politika mellett, sőt a törvényhatóság gyűléstermében történt az első indítvány a főrendiház reformálásá iránt. Kellemetlen helyzetben van azonban a város az országgyűlési képviselőjével, Francisz Norberttel szemben, ki pap lévén, nem adhatja le olyan irányban szavazatát, a mint azt a város politikai értelete megkívánja. A szabadelvű párt oszlopok férfiak maguk is utasítják a kellemetlen helyzetből kivészött kérés s igrékeznék valami megnyugtatót adni a községnek. Most azt várják, hogy a város képviselője nyilatkozzon fog választói előtt, mielőtt az egyházi politikai küzdelem magában a házbán megkezdődőnének, vagy pedig tartózkodik attól, hogy e küzdelemben, de különösen a szavazásban résztvegyen s papi minőségében rejők kényszerhelyzetét arra használja fel, hogy a liberális Győr mandátumával ultramontan irányban szavazzon.

Ez az álláspont az országgyűlési képviselőjével szemben, ki pap lévén, nem adhatja le olyan irányban szavazatát, a mint azt a város politikai értelete megkívánja. A szabadelvű párt oszlopok férfiak maguk is utasítják a kellemetlen helyzetből kivészött kérés s igrékeznék valami megnyugtatót adni a községnek. Most azt várják, hogy a város képviselője nyilatkozzon fog választói előtt, mielőtt az egyházi politikai küzdelem magában a házbán megkezdődőnének, vagy pedig tartózkodik attól, hogy e küzdelemben, de különösen a szavazásban résztvegyen s papi minőségében rejők kényszerhelyzetét arra használja fel, hogy a liberális Győr mandátumával ultramontan irányban szavazzon.

Az általános vita után a jogosítás kérdését tárgyalta a bizottság s abban állapodott meg, hogy a köznevelési közpiskola olyan intézet legyen, melyben a köznevelés elemait minden tanuló egyenlő mértékben tanulassa meg s emellegve a jogosítás, melyet a közpiskola ad, teljesen egyenlő. A második kérdés volt: Melyek legyenek a kötelező tárgyak? A bizottság azon nézetben van, hogy az egyesügek közepiskolában azon human tárgyak tanítandók, melyek a mai gimnáziumban előfordulnak, a nemzeti elemek nagyobb érvényesítésével, ugyszintén a természettudományok, nyelvtanok, a jogtudományok, tehát leiro természettudományok, matematika, fizika és kémia a szükséges terjedelmében, végül a rajz, és pedig a közpiskola összes osztályában. A harmadik kérdés a mellék, vagy külön tárgyak kérdése (viszonlagosan kötelező). A bizottság ily tárgyakul a görög és francia nyelvet jelölt meg. Az ülés 8 óra után ért véget.

Az országos függetlenségi párt e hó 27-ikén Madarász József előnklete alatt tartott értekezletén a párt ügyeinek az egész országban leendő vezetésére s terjesztésére végrehajtó bizottságot választott, melynek elnöke gróf Károlyi Gábor, tagjai: Eötvös Károly, Herman Ottó és Horváth Ádám jegyző.

Kilépések a szabadelvű pártból.

Ma újabbán két képviselő lépett ki a szabadelvű pártból, nevezetesen gróf Sztáray István és gróf Zay Albert.

Gróf Sztáray István hosszabb levélben indokolja kilépését. Indoklása ezekben a mondatokban sartallik:

"Hogy a ház azáltal fekvő törvényjavaslatok elfogadása sem hozhatja meg és nem biztosítja az elkövetkez közzötti béket, melyre ez idő szerint a legnagyobb szüksége van az országnak, az előttem annár kétségtelenül váli.

Nem maradt más hátra tehát, mint követve az ismeretes latin közmondás utasítását: egészen elől kezdeni az egyházi politikai reformot, kiközösítéssel az elkövetett hibákat s különösen mindenekelőtt megadani a közigazgatási reform kérdését. megalkotni széles hatáskörrel a katehlikus autoritat, gondoskodni a protestáns egyházak megfelelő dotációjáról és szabályozni a kongregát, hogy ekképen az alkotandó egyházi politikai törvények végrehajtására teljesen és minden irányban biztosított legyen."

Gróf Zay Albert Zay-Ugróczról következő levelet intézte báró Podmaniczky Frigyeshez:

"Milyen tisztelt pártelnök ur! Ambar választóimmal szemben nem vállaltam magamra semmiféle kötelezettséget, de ragaszkodva az előttem tett ama nyilatkozatomhoz, hogy a meddig az ország érdeke s lelkiismeretem megengedik, összhangban kívánok maradni azoknak többségével, kik bizalmukkal megízestelték; és ahnavá' attól a meggyőződéstől, hogy a kormány egyházi politikájára ellibázott, nézetem szerint megfogodolnám, könnyelmű, az országra nézve karos és következményében veszélyes — bator vagyok pártelnök ur tudomására hozni, hogy a szabadelvű párt kötelekezől ezenél kiléptem."

A vidék az egyházi politikai reform mellett.

Ma ismét több helyről kaptunk értesítést, melyek a vidéki mozgalom folytonos terjedéséről adnak bizonyosságot. A liberális választók mindenfelé gyülekeznek, hogy az egyházi politikai reformjavaslatok küszöbén sulyt adjanak szavuknak mellyel a szabadelvű programot kezdettől fogva helyeselték és támogatták.

A Debreczen közgyűlése által a reverzálisk elleni felirat megszövegezésével megbízott dr. Király Ferencz, Márk Endré és dr. Bakonyi Samu már elkészülték munkájukkal. A felirat így hangzik:

Milyen tisztelt képviselőhöz!

Debreczen sz. kir. város törvényhatósága rövid idő alatt immár harmadszor a szabadelvű haladás és egyékes nemzeti fejlődésünket egyiránt biztosító, egyházi politikai reformok vedelmében törvényadta jogával s midőn a valódi szabadság kérdésénél eddig elfoglalt álláspontjához híven ezuttal ismét a melyen tisztelt képviselőhözhoz fordul, az ma legújában nyilvánosságra jutott szomora jelenségek felelő felelősségében kénytelen megtenni, a melyek a magyar állam nemzeti kiepítésének, hazánk igazi belső szabadságának nemcsak munkája elleni gyűlöletes harcban immar szomorusak, bizonyítják, hogy a felvilágosodott korrellem ellen indított hadjárat komoly veszéllyel fenyegeti nemcsak a tervezett reformokat, hanem megengedhelen ostromnak teszi ki az örök emlékü 1848-iki törvényhozás legnagyobb alkotását, gyökereiben támadja meg magának a parlamentarizmusnak feltétlenylen öröktől alapveit is.

A követi utasításoknak előlreséle a nemzeti akarat megvalósulásának erkölcsi biztosítékává a képviselőnek a választó községe; előtt nyíltan vallott programja lett. Ez a nyíltan vallott program lehet a képviselő törvényhozái elhatározására egyedül kötelező. Minden egyéb, a választók egyetemének háta megett, bármely, a választás eselyeit befolyásoló tényezők reszeről kiskírtak szóbeli ígért avagy reverzálisk megmagasítása a parlamentarizmusnak egyik legfőbb erőlkés és jogi alapveit, mert ilyenformán az illető képviselőt nemcsak a választói, tehát a nemzet színe előtt tett politikai hitvallás, hanem amaz állapotban tett és tett fogadalmak is kötelezően, a törvényhozás szentélyébe jutnak olyanok is, a kik nem a nemzet, hanem egyes külön érdekek képviseletére ezrik magukat köteleze.

Ha már eme jelenségek, mint egész újabb alkotmányos fejlődésünk veszélyei ómagukban is kárhozatosak, kétszeres erővel föl kell azok ellen tiltakozó szavunkat emelnünk, midőn napról-napra tapasztaljuk, hogy ezen sötét eszéközök ezéja a nemzeti köznevelés megmagasításával s általamos kijátszásával épen ama reform munkái között nemzeti ügyjehözésünk korakában s a nyegyenes évekől mind e mai napig a magyar közélet legnemesebb alakjait ott találjuk s a mely munkától várjuk mi és velünk együtt a nemzet igaz köznevelésére a magyar államnak egy új ezredveire szóló második megalapítását. Ezt az adóz, eszéközben nem valógatható és legszentebb meggyőződésünk szerint hazánkunk boldogságára tövő harcot mi tételül nem néhetjük és épen azért tiszteltetl kerjük a magas képviselőházat, sőt bizalommal el is várjuk, hogy erélyes intézkedései által a parlamentarizmus hasonló kijátszásait és az által a szabad fejlődés megakasztását lehetőtlenné tegye."

E feliratot hasonló szellemű feliratul való pártolás végett a városi tanács közgyűlési határozat értelmében sűrűgösen megüldi az összes törvényhatóságokhoz.

Győrött a város politikai hangulata — mint nekünk írják — igen izgatott. Ez a város pártkülönbség nélkül lelkes híve a liberálizmusnak, annak idején a törvényhatóság fölött a szabadelvű egyházi politika mellett, sőt a törvényhatóság gyűléstermében történt az első indítvány a főrendiház reformálásá iránt. Kellemetlen helyzetben van azonban a város az országgyűlési képviselőjével, Francisz Norberttel szemben, ki pap lévén, nem adhatja le olyan irányban szavazatát, a mint azt a város politikai értelete megkívánja. A szabadelvű párt oszlopok férfiak maguk is utasítják a kellemetlen helyzetből kivészött kérés s igrékeznék valami megnyugtatót adni a községnek. Most azt várják, hogy a város képviselője nyilatkozzon fog választói előtt, mielőtt az egyházi politikai küzdelem magában a házbán megkezdődőnének, vagy pedig tartózkodik attól, hogy e küzdelemben, de különösen a szavazásban résztvegyen s papi minőségében rejők kényszerhelyzetét arra használja fel, hogy a liberális Győr mandátumával ultramontan irányban szavazzon.

Ez az álláspont az országgyűlési képviselőjével szemben, ki pap lévén, nem adhatja le olyan irányban szavazatát, a mint azt a város politikai értelete megkívánja. A szabadelvű párt oszlopok férfiak maguk is utasítják a kellemetlen helyzetből kivészött kérés s igrékeznék valami megnyugtatót adni a községnek. Most azt várják, hogy a város képviselője nyilatkozzon fog választói előtt, mielőtt az egyházi politikai küzdelem magában a házbán megkezdődőnének, vagy pedig tartózkodik attól, hogy e küzdelemben, de különösen a szavazásban résztvegyen s papi minőségében rejők kényszerhelyzetét arra használja fel, hogy a liberális Győr mandátumával ultramontan irányban szavazzon.

Az általános vita után a jogosítás kérdését tárgyalta a bizottság s abban állapodott meg, hogy a köznevelési közpiskola olyan intézet legyen, melyben a köznevelés elemait minden tanuló egyenlő mértékben tanulassa meg s emellegve a jogosítás, melyet a közpiskola ad, teljesen egyenlő. A második kérdés volt: Melyek legyenek a kötelező tárgyak? A bizottság azon nézetben van, hogy az egyesügek közepiskolában azon human tárgyak tanítandók, melyek a mai gimnáziumban előfordulnak, a nemzeti elemek nagyobb érvényesítésével, ugyszintén a természettudományok, nyelvtanok, a jogtudományok, tehát leiro természettudományok, matematika, fizika és kémia a szükséges terjedelmében, végül a rajz, és pedig a közpiskola összes osztályában. A harmadik kérdés a mellék, vagy külön tárgyak kérdése (viszonlagosan kötelező). A bizottság ily tárgyakul a görög és francia nyelvet jelölt meg. Az ülés 8 óra után ért véget.

Az országos függetlenségi párt e hó 27-ikén Madarász József előnklete alatt tartott értekezletén a párt ügyeinek az egész országban leendő vezetésére s terjesztésére végrehajtó bizottságot választott, melynek elnöke gróf Károlyi Gábor, tagjai: Eötvös Károly, Herman Ottó és Horváth Ádám jegyző.

Kilépések a szabadelvű pártból.

Ma újabbán két képviselő lépett ki a szabadelvű pártból, nevezetesen gróf Sztáray István és gróf Zay Albert.

Gróf Sztáray István hosszabb levélben indokolja kilépését. Indoklása ezekben a mondatokban sartallik:

"Hogy a ház azáltal fekvő törvényjavaslatok elfogadása sem hozhatja meg és nem biztosítja az elkövetkez közzötti béket, melyre ez idő szerint a legnagyobb szüksége van az országnak, az előttem annár kétségtelenül váli.

Nem maradt más hátra tehát, mint követve az ismeretes latin közmondás utasítását: egészen elől kezdeni az egyházi politikai reformot, kiközösítéssel az elkövetett hibákat s különösen mindenekelőtt megadani a közigazgatási reform kérdését. megalkotni széles hatáskörrel a katehlikus autoritat, gondoskodni a protestáns egyházak megfelelő dotációjáról és szabályozni a kongregát, hogy ekképen az alkotandó egyházi politikai törvények végrehajtására teljesen és minden irányban biztosított legyen."

Gróf Zay Albert Zay-Ugróczról következő levelet intézte báró Pod

Böloskey Miklós Budapest,
V. kerület, Erzsébet-körút 36. szám.
Fiók-üzletek:
VII. kerület, Váci-körút 71. a „Hét vezérhez” és IX. kerület 5.
legjobb bevásárlási árúháza.

Magyarország legelterjedtebb vidéki forgalmi, legjobb és legolcsóbb bevásárlási árúháza.

Székfoglalás naponta kétszer. Állítható kiállítás saját gyártmányú őrj felhárulási és kereskedelmi muzeumban képviselve és mintaraktárral Belgrád, Bukarest, Konstantinápoly, Philippopol, Ruzsuk, Saloniki, Szerajevó, Sofija, Banjaluka, Breka és Mostarban. Uri leg rendelkezési cselekedés a nyakláncok megvásárlására.

Banulatos olcsó árak megjelölés nyakláncokban 5 db-onként 45, 60, 90, 120, 150, 180, 210, 240, 270, 300, 330, 360, 390, 420, 450, 480, 510, 540, 570, 600, 630, 660, 690, 720, 750, 780, 810, 840, 870, 900, 930, 960, 990, 1020, 1050, 1080, 1110, 1140, 1170, 1200, 1230, 1260, 1290, 1320, 1350, 1380, 1410, 1440, 1470, 1500, 1530, 1560, 1590, 1620, 1650, 1680, 1710, 1740, 1770, 1800, 1830, 1860, 1890, 1920, 1950, 1980, 2010, 2040, 2070, 2100, 2130, 2160, 2190, 2220, 2250, 2280, 2310, 2340, 2370, 2400, 2430, 2460, 2490, 2520, 2550, 2580, 2610, 2640, 2670, 2700, 2730, 2760, 2790, 2820, 2850, 2880, 2910, 2940, 2970, 3000, 3030, 3060, 3090, 3120, 3150, 3180, 3210, 3240, 3270, 3300, 3330, 3360, 3390, 3420, 3450, 3480, 3510, 3540, 3570, 3600, 3630, 3660, 3690, 3720, 3750, 3780, 3810, 3840, 3870, 3900, 3930, 3960, 3990, 4020, 4050, 4080, 4110, 4140, 4170, 4200, 4230, 4260, 4290, 4320, 4350, 4380, 4410, 4440, 4470, 4500, 4530, 4560, 4590, 4620, 4650, 4680, 4710, 4740, 4770, 4800, 4830, 4860, 4890, 4920, 4950, 4980, 5010, 5040, 5070, 5100, 5130, 5160, 5190, 5220, 5250, 5280, 5310, 5340, 5370, 5400, 5430, 5460, 5490, 5520, 5550, 5580, 5610, 5640, 5670, 5700, 5730, 5760, 5790, 5820, 5850, 5880, 5910, 5940, 5970, 6000, 6030, 6060, 6090, 6120, 6150, 6180, 6210, 6240, 6270, 6300, 6330, 6360, 6390, 6420, 6450, 6480, 6510, 6540, 6570, 6600, 6630, 6660, 6690, 6720, 6750, 6780, 6810, 6840, 6870, 6900, 6930, 6960, 6990, 7020, 7050, 7080, 7110, 7140, 7170, 7200, 7230, 7260, 7290, 7320, 7350, 7380, 7410, 7440, 7470, 7500, 7530, 7560, 7590, 7620, 7650, 7680, 7710, 7740, 7770, 7800, 7830, 7860, 7890, 7920, 7950, 7980, 8010, 8040, 8070, 8100, 8130, 8160, 8190, 8220, 8250, 8280, 8310, 8340, 8370, 8400, 8430, 8460, 8490, 8520, 8550, 8580, 8610, 8640, 8670, 8700, 8730, 8760, 8790, 8820, 8850, 8880, 8910, 8940, 8970, 9000, 9030, 9060, 9090, 9120, 9150, 9180, 9210, 9240, 9270, 9300, 9330, 9360, 9390, 9420, 9450, 9480, 9510, 9540, 9570, 9600, 9630, 9660, 9690, 9720, 9750, 9780, 9810, 9840, 9870, 9900, 9930, 9960, 9990, 10020, 10050, 10080, 10110, 10140, 10170, 10200, 10230, 10260, 10290, 10320, 10350, 10380, 10410, 10440, 10470, 10500, 10530, 10560, 10590, 10620, 10650, 10680, 10710, 10740, 10770, 10800, 10830, 10860, 10890, 10920, 10950, 10980, 11010, 11040, 11070, 11100, 11130, 11160, 11190, 11220, 11250, 11280, 11310, 11340, 11370, 11400, 11430, 11460, 11490, 11520, 11550, 11580, 11610, 11640, 11670, 11700, 11730, 11760, 11790, 11820, 11850, 11880, 11910, 11940, 11970, 12000, 12030, 12060, 12090, 12120, 12150, 12180, 12210, 12240, 12270, 12300, 12330, 12360, 12390, 12420, 12450, 12480, 12510, 12540, 12570, 12600, 12630, 12660, 12690, 12720, 12750, 12780, 12810, 12840, 12870, 12900, 12930, 12960, 12990, 13020, 13050, 13080, 13110, 13140, 13170, 13200, 13230, 13260, 13290, 13320, 13350, 13380, 13410, 13440, 13470, 13500, 13530, 13560, 13590, 13620, 13650, 13680, 13710, 13740, 13770, 13800, 13830, 13860, 13890, 13920, 13950, 13980, 14010, 14040, 14070, 14100, 14130, 14160, 14190, 14220, 14250, 14280, 14310, 14340, 14370, 14400, 14430, 14460, 14490, 14520, 14550, 14580, 14610, 14640, 14670, 14700, 14730, 14760, 14790, 14820, 14850, 14880, 14910, 14940, 14970, 15000, 15030, 15060, 15090, 15120, 15150, 15180, 15210, 15240, 15270, 15300, 15330, 15360, 15390, 15420, 15450, 15480, 15510, 15540, 15570, 15600, 15630, 15660, 15690, 15720, 15750, 15780, 15810, 15840, 15870, 15900, 15930, 15960, 15990, 16020, 16050, 16080, 16110, 16140, 16170, 16200, 16230, 16260, 16290, 16320, 16350, 16380, 16410, 16440, 16470, 16500, 16530, 16560, 16590, 16620, 16650, 16680, 16710, 16740, 16770, 16800, 16830, 16860, 16890, 16920, 16950, 16980, 17010, 17040, 17070, 17100, 17130, 17160, 17190, 17220, 17250, 17280, 17310, 17340, 17370, 17400, 17430, 17460, 17490, 17520, 17550, 17580, 17610, 17640, 17670, 17700, 17730, 17760, 17790, 17820, 17850, 17880, 17910, 17940, 17970, 18000, 18030, 18060, 18090, 18120, 18150, 18180, 18210, 18240, 18270, 18300, 18330, 18360, 18390, 18420, 18450, 18480, 18510, 18540, 18570, 18600, 18630, 18660, 18690, 18720, 18750, 18780, 18810, 18840, 18870, 18900, 18930, 18960, 18990, 19020, 19050, 19080, 19110, 19140, 19170, 19200, 19230, 19260, 19290, 19320, 19350, 19380, 19410, 19440, 19470, 19500, 19530, 19560, 19590, 19620, 19650, 19680, 19710, 19740, 19770, 19800, 19830, 19860, 19890, 19920, 19950, 19980, 20010, 20040, 20070, 20100, 20130, 20160, 20190, 20220, 20250, 20280, 20310, 20340, 20370, 20400, 20430, 20460, 20490, 20520, 20550, 20580, 20610, 20640, 20670, 20700, 20730, 20760, 20790, 20820, 20850, 20880, 20910, 20940, 20970, 21000, 21030, 21060, 21090, 21120, 21150, 21180, 21210, 21240, 21270, 21300, 21330, 21360, 21390, 21420, 21450, 21480, 21510, 21540, 21570, 21600, 21630, 21660, 21690, 21720, 21750, 21780, 21810, 21840, 21870, 21900, 21930, 21960, 21990, 22020, 22050, 22080, 22110, 22140, 22170, 22200, 22230, 22260, 22290, 22320, 22350, 22380, 22410, 22440, 22470, 22500, 22530, 22560, 22590, 22620, 22650, 22680, 22710, 22740, 22770, 22800, 22830, 22860, 22890, 22920, 22950, 22980, 23010, 23040, 23070, 23100, 23130, 23160, 23190, 23220, 23250, 23280, 23310, 23340, 23370, 23400, 23430, 23460, 23490, 23520, 23550, 23580, 23610, 23640, 23670, 23700, 23730, 23760, 23790, 23820, 23850, 23880, 23910, 23940, 23970, 24000, 24030, 24060, 24090, 24120, 24150, 24180, 24210, 24240, 24270, 24300, 24330, 24360, 24390, 24420, 24450, 24480, 24510, 24540, 24570, 24600, 24630, 24660, 24690, 24720, 24750, 24780, 24810, 24840, 24870, 24900, 24930, 24960, 24990, 25020, 25050, 25080, 25110, 25140, 25170, 25200, 25230, 25260, 25290, 25320, 25350, 25380, 25410, 25440, 25470, 25500, 25530, 25560, 25590, 25620, 25650, 25680, 25710, 25740, 25770, 25800, 25830, 25860, 25890, 25920, 25950, 25980, 26010, 26040, 26070, 26100, 26130, 26160, 26190, 26220, 26250, 26280, 26310, 26340, 26370, 26400, 26430, 26460, 26490, 26520, 26550, 26580, 26610, 26640, 26670, 26700, 26730, 26760, 26790, 26820, 26850, 26880, 26910, 26940, 26970, 27000, 27030, 27060, 27090, 27120, 27150, 27180, 27210, 27240, 27270, 27300, 27330, 27360, 27390, 27420, 27450, 27480, 27510, 27540, 27570, 27600, 27630, 27660, 27690, 27720, 27750, 27780, 27810, 27840, 27870, 27900, 27930, 27960, 27990, 28020, 28050, 28080, 28110, 28140, 28170, 28200, 28230, 28260, 28290, 28320, 28350, 28380, 28410, 28440, 28470, 28500, 28530, 28560, 28590, 28620, 28650, 28680, 28710, 28740, 28770, 28800, 28830, 28860, 28890, 28920, 28950, 28980, 29010, 29040, 29070, 29100, 29130, 29160, 29190, 29220, 29250, 29280, 29310, 29340, 29370, 29400, 29430, 29460, 29490, 29520, 29550, 29580, 29610, 29640, 29670, 29700, 29730, 29760, 29790, 29820, 29850, 29880, 29910, 29940, 29970, 30000, 30030, 30060, 30090, 30120, 30150, 30180, 30210, 30240, 30270, 30300, 30330, 30360, 30390, 30420, 30450, 30480, 30510, 30540, 30570, 30600, 30630, 30660, 30690, 30720, 30750, 30780, 30810, 30840, 30870, 30900, 30930, 30960, 30990, 31020, 31050, 31080, 31110, 31140, 31170, 31200, 31230, 31260, 31290, 31320, 31350, 31380, 31410, 31440, 31470, 31500, 31530, 31560, 31590, 31620, 31650, 31680, 31710, 31740, 31770, 31800, 31830, 31860, 31890, 31920, 31950, 31980, 32010, 32040, 32070, 32100, 32130, 32160, 32190, 32220, 32250, 32280, 32310, 32340, 32370, 32400, 32430, 32460, 32490, 32520, 32550, 32580, 32610, 32640, 32670, 32700, 32730, 32760, 32790, 32820, 32850, 32880, 32910, 32940, 32970, 33000, 33030, 33060, 33090, 33120, 33150, 33180, 33210, 33240, 33270, 33300, 33330, 33360, 33390, 33420, 33450, 33480, 33510, 33540, 33570, 33600, 33630, 33660, 33690, 33720, 33750, 33780, 33810, 33840, 33870, 33900, 33930, 33960, 33990, 34020, 34050, 34080, 34110, 34140, 34170, 34200, 34230, 34260, 34290, 34320, 34350, 34380, 34410, 34440, 34470, 34500, 34530, 34560, 34590, 34620, 34650, 34680, 34710, 34740, 34770, 34800, 34830, 34860, 34890, 34920, 34950, 34980, 35010, 35040, 35070, 35100, 35130, 35160, 35190, 35220, 35250, 35280, 35310, 35340, 35370, 35400, 35430, 35460, 35490, 35520, 35550, 35580, 35610, 35640, 35670, 35700, 35730, 35760, 35790, 35820, 35850, 35880, 35910, 35940, 35970, 36000, 36030, 36060, 36090, 36120, 36150, 36180, 36210, 36240, 36270, 36300, 36330, 36360, 36390, 36420, 36450, 36480, 36510, 36540, 36570, 36600, 36630, 36660, 36690, 36720, 36750, 36780, 36810, 36840, 36870, 36900, 36930, 36960, 36990, 37020, 37050, 37080, 37110, 37140, 37170, 37200, 37230, 37260, 37290, 37320, 37350, 37380, 37410, 37440, 37470, 37500, 37530, 37560, 37590, 37620, 37650, 37680, 37710, 37740, 37770, 37800, 37830, 37860, 37890, 37920, 37950, 37980, 38010, 38040, 38070, 38100, 38130, 38160, 38190, 38220, 38250, 38280, 38310, 38340, 38370, 38400, 38430, 38460, 38490, 38520, 38550, 38580, 38610, 38640, 38670, 38700, 38730, 38760, 38790, 38820, 38850, 38880, 38910, 38940, 38970, 39000, 39030, 39060, 39090, 39120, 39150, 39180, 39210, 39240, 39270, 39300, 39330, 39360, 39390, 39420, 39450, 39480, 39510, 39540, 39570, 39600, 39630, 39660, 39690, 39720, 39750, 39780, 39810, 39840, 39870, 39900, 39930, 39960, 39990, 40020, 40050, 40080, 40110, 40140, 40170, 40200, 40230, 40260, 40290, 40320, 40350, 40380, 40410, 40440, 40470, 40500, 40530, 40560, 40590, 40620, 40650, 40680, 40710, 40740, 40770, 40800, 40830, 40860, 40890, 40920, 40950, 40980, 41010, 41040, 41070, 41100, 41130, 41160, 41190, 41220, 41250, 41280, 41310, 41340, 41370, 41400, 41430, 41460, 41490, 41520, 41550, 41580, 41610, 41640, 41670, 41700, 41730, 41760, 41790, 41820, 41850, 41880, 41910, 41940, 41970, 42000, 42030, 42060, 42090, 42120, 42150, 42180, 42210, 42240, 42270, 42300, 42330, 42360, 42390, 42420, 42450, 42480, 42510, 42540, 42570, 42600, 42630, 42660, 42690, 42720, 42750, 42780, 42810, 42840, 42870, 42900, 42930, 42960, 42990, 43020, 43050, 43080, 43110, 43140, 43170, 43200, 43230, 43260, 43290, 43320, 43350, 43380, 43410, 43440, 43470, 43500, 43530, 43560, 43590, 43620, 43650, 43680, 43710, 43740, 43770, 43800, 43830, 43860, 43890, 43920, 43950, 43980, 44010, 44040, 44070, 44100, 44130, 44160, 44190, 44220, 44250, 44280, 44310, 44340, 44370, 44400, 44430, 44460, 44490, 44520, 44550, 44580, 44610, 44640, 44670, 44700, 44730, 44760, 44790, 44820, 44850, 44880, 44910, 44940, 44970, 45000, 45030, 45060, 45090, 45120, 45150, 45180, 45210, 45240, 45270, 45300, 45330, 45360, 45390, 45420, 45450, 45480, 45510, 45540, 45570, 45600, 45630, 45660, 45690, 45720, 45750, 45780, 45810, 45840, 45870, 45900, 45930, 45960, 45990, 46020, 46050, 46080, 46110, 46140, 46170, 46200, 46230, 46260, 46290, 46320, 46350, 46380, 46410, 46440, 46470, 46500, 46530, 46560, 46590, 46620, 46650, 46680, 46710, 46740, 46770, 46800, 46830, 46860, 46890, 46920, 46950, 46980, 47010, 47040, 47070, 47100, 47130, 47160, 47190, 47220, 47250, 47280, 47310, 47340, 47370, 47400, 47430, 47460, 47490, 47520, 47550, 47580, 47610, 47640, 47670, 47700, 47730, 47760, 47790, 47820, 47850, 47880, 47910, 47940, 47970, 48000, 48030, 48060, 48090, 48120, 48150, 48180, 48210, 48240, 48270, 48300, 48330, 48360, 48390, 48420, 48450, 48480, 48510, 48540, 48570, 48600, 48630, 48660, 48690, 48720, 48750, 48780, 48810, 48840, 48870, 48900, 48930, 48960, 48990, 49020, 49050, 49080, 49110, 49140, 49170, 49200, 49230, 49260, 49290, 49320, 49350, 49380, 49410, 49440, 49470, 49500, 49530, 49560, 49590, 49620, 49650, 49680, 49710, 49740, 49770, 49800, 49830, 49860, 49890, 49920, 49950, 49980, 50010, 50040, 50070, 50100, 50130, 50160, 50190, 50220, 50250, 50280, 50310, 50340, 50370, 50400, 50430, 50460, 50490, 50520, 50550, 50580, 50610, 50640, 50670, 50700, 50730, 50760, 50790, 50820, 50850, 50880, 50910, 50940, 50970, 51000, 51030, 51060, 51090, 51120, 51150, 51180, 51210, 51240, 51270, 51300, 51330, 51360, 51390, 51420, 51450, 51480, 51510, 51540, 51570, 51600, 51630, 51660, 51690, 51720, 51750, 51780, 51810, 51840, 51870, 51900, 51930, 51960, 51990, 52020, 52050, 52080, 52110, 52140, 52170, 52200, 52230, 52260, 52290, 52320, 52350, 52380, 52410, 52440, 52470, 52500, 52530, 52560, 52590, 52620, 52650, 52680, 52710, 52740, 52770, 52800, 5283

MEZŐGAZDASÁGI KÖZLEMÉNYEK.

A gyümölcsbor (cider) készítéséről.

Ez éven a kontinens mindenütt nagy gyümölcs-termeszlettel és mindezt házakban is nagy ter-
mésre volt kiállítás, a gazdák melán aggodtak, miként
gyógyítsák őket értekezési.

A nehézségeket meg azon körülmény fokozta, hogy
a kolera-veszély miatt a külországok nyers gyümölcsök
elő hátrányait elzárták.

A dolgok ilyen állásánál a földművelésügyi nagy-
bíró, miniszter gróf Bethlen András elkergette a nagy
időt hátránkra az almabor készítésének eljárás meg-
ismertetésére, melyet a gyümölcsöt legalább közepesen
lehet értekezési.

Az országos gyümölcsészeti miniszteri biztos két
Simon-féle malmot hozott Franciaországból két
sajtóval és ezekkel a gyümölcsborkészítést a Szilágysá-
gban, Trencsen, Szatmár és Marmarosban bemutatta.

A gyümölcsborkészítésnek, a melletti, hogy igen kel-
lemes, egészséges ital nyújt, mely jóságban a mű-
s az olasz borkak telmesen felülmúlja, az a főlénye,
hogy a kereskedők nem nyomhatják le tulajdoson a
nyers gyümölcs árát, mert az esetben a tulajdoson
inkább borra dolgozza fel, melynek annak mértékár-
saját legrosszabb esetben is 6 forinttal lehet érteke-
síteni.

Nemcsak a borkészítés, de a mostoha évben is
van jogosultsága a gyümölcsborkészítésnek, mert min-
dig akad sejtés, hüvely minőségű, hullott, rázott
alma, melyet nyersen eladni alig vagy csak potom
árán lehet.

A mellett, hogy a tulajdoson magát egész évre kel-
lemes, üdítő itallal ellátja, sok pénz is meg lehet
átalá takarítani, ha a munkásnép palinka helyett rá-
szokna, mint az Trencsében történt: azonnali ezen
osztályunk egészségi állapotára is jótékony befolyást
gyakorolna.

Francia, Németország és Ausztria egyes tartomá-
nyában már rég óta gyártják, az oda való nép
nem is lehet el nélkül, — ha nincs természetű, bejár-
ják az egész kontinensre a cider számos mindenféle
aimát összevásárolnak.

Az idej almalbor készítéséről szólva, a trencsényi
és szatmári működtető emilem fel, hol az almabor-
készítést magam vezetem.

Trencsében, Bohonczon Kubinyi képviselőnk ké-
szítettünk 100 s Pruszkán, gróf Önnigeggel 80 he-
ktoiter almalbor.

Az almák igen sok fajtaiból tartoztak, mint az már
naukunk szokásos van, s ezeknek mustja megmérgetvén
8° cukortartalmat mutatott.

Egy métermázas almalból kaptunk átlagban 60
liter mustot, így egy hektoliter mustra szükséges 167
kgr. nyers alma, megkegyezven, hogy az almalbor
időnkint körte is vegyítették, mi a bor jóságát tel-
emesen fokozza.

Napontaik földmunkálatok 20 métermázas alma s
ebből nyertünk 12 hektoliter mustot. A munkálatokat
5 naposra végeztük 70 ar napig melletti. Ez tesz
összesen egy napra 3 frt 50 art, mely összege 12
része elosztva, csak egy hektoliter must előállítására
29 kr, a gépek elhasználását és kamáját nem számítva,
mütan azokat a miniszterium díjmentesen bocsátotta
a gazdákörzésre rendelkezésére.

Az a kérdés merül fel, miként fog lehetni a bort
értékeseit?

Mielőtt még rendes áráról szólni lehetne, hozzá
kell a közönséget szoktatni s így ez is mint minden
kedet, német nehézségebe fog ütközni.

Ausztriában az almalbor literje 20—25 krral fizet-
tik, mi megelégedhetünk, ha eleinte 12 kron fogjuk
tudni árusítani, ez esetben is egy métermázas alma
7—8 frt pénzértérteket képvisel.

Természetes, hogy a bor minősége mindenfelelt
behatalás lesz az árak alakulására.

Szatmárban, Nagybanyn több birtokos kisebb meny-
nyiségű almalbor dolgoztatott fel, itt az eredmény me-
gérőbbnek mondható, a mennyiben 1 métermázas
almából 62—65 liter must sajtolgatott.

A mi almalboraink rendszerint kevés szeszartalo-
malból birkak azt, nehogy elmulasztották, april-
májusig el kell fogyasztani, — e bajon azonban cukor
vagy rektifikált szesz hozzáadása által lehet se-
gíteni.

Ha a must például 8° cukortartalmat mutatott,
ebből csak felannyi, azaz 4° szeszartalommal bíró
bor lesz, ha mi ennek tartósságát emelni akarjuk,
legalább 8—9° szeszartalomra kell törekednünk. Minden
kilogrammmal cukorból lesz 1° szeszartalom (tudni
egy hektoliter mustra számítva) s minden liter rekti-
fikált szesz szintén egy hektoliterrel egy fokkal
emeli a szeszartalmat, megkegyezven, hogy a cukrot
mindjárt a musthoz, tehát az erjedés előtt kell adni,
szesz pedig az erjedés befejeztével.

Nyolcz százlel cukorral bíró musthoz hozzáadunk
vagy 8 kilogramm közönséges fehér süvegocukrot vagy
4 liter rektifikált szeszt, ha azt akarjuk, hogy borunk
8° szeszartalommal bírjon.

A szesz mesterségesen szaporítása ugyan költséges
kerül, de ez a bor magasabb árában bőven vissza-
terül.

A bor, illetve a mustnak cukrozása iránt a közön-
ség körében nagy előítélet uralkodik, azt állítván,
hogy ezen manipuláció következtében a bor meg-
nyalósodik. Ez azonban nem áll, mert a cukor hozzá-
adásával csak azt pótoljuk, a mit a természet mos-
toltan adott, sőt ellenkezőleg minél nagyobb a szesz-
tartalom, annál kevésbé lesz a bor betegségeknek
kitéve.

Franciaországban a bor számára igen cukor-
sok fajtaikat termesztnek, melyek mustja 14—16° cukor-
tartalmat tartalmaz. Azért ott a szeszartalom növelésére
alig van szükség, — a mi savanyu almáinkból készült
bor okvetlen javításra szorul, ha azt tartósabbá akar-
juk tenni.

Az idej szőlőbor kevés cukortartalmú miatt átlag-
ban romlanó lesz, ha annak szeszartalmát mester-
séges uton nem lesz gyarapítva, a mire még mindig
van idő, ha kiterjedés után megfelelő rektifikált szesz
adnak hozzá.

Pár szóval meg a borkészítési eljárást kívánom is-
mertetni. Az alma, körte legnagyobb cukortartalmát
teljes értséggel éri el, azért a lerazott gyümölcsöt
fedett helyiségben halomba rakva 3—4 hétig szokás
izzasztani, hogy teljesen utanejjen.

Mután az alma átválogatva, lécez dobszerkezetben
megmosatott, belekerül a malomba, mely azt kásával
örli, ezen kása kádakban 12—15 óráig áll, hogy az
erjedést előmozdító csirgómókkal érintkezze s hogy
a törköly egy kis szent nyérjen.

Ezután tesztünk a törkölyt a sajtlóba. Ez a szőlő-
sajtóval teljesen hasonló, csak hogy a nyílások keske-
nyebbek, nehogy a musttal együtt a törköly részei is
kiszorítsanak.

Az almalörtyű összeállása miatt a mustot nem
eresztjük jól ki, azért a sajtló minden 10 cm. ma-
gas törkölyre egy litryfavesszőből font csernyét
alkalmazzunk, mely mintegy alagsóli szőlőt s a must
kiszárvagását elősegíti. A litryfavesszőből készült cser-
nyéknek az az előnyük is van, hogy a mustnak némi
cseresavat kölcsönöznek, a mire a bor tisztulásánál
nagy szükség van.

1000 gramm alma átlag. 830 gr. vizet, s 120 gr.
oldható anyagot tartalmaz, ezekből 950 gr. mustot
kellene nyerni, ezt azonban a mi sajtlósi eljárásmunká-
lat elvárái sahoasm fogjuk, hanem 60—70° levelet meg
kell eledélnünk.

Az első sajtlósból kapjuk az 1. oszt. mustot.
A sajtlóból kikerült törköly meg sok levett tartalmaz,
azért azt kádákba töltjük, s minden hektoliter 25—
30 liter vizet löntünk, 12—15 óráig állni hagyjuk,
aztán újból kiszajtjuk.

Ez a II. osztályu, az ugynevezett kis cidet, mely
sokkal gyengébb az elsőnél, azért azt hamarabb kell
elfogyasztani.

A második osztályu must az egész mennyiségnek
1/2 s az első osztályu 1/2 ad részét teszi.

A hordókat — tekintettel a nemskóra beadló erje-
desre, mustal csak annyira kell megöltetni, hogy leg-
alább 2 arasznyi úr maradjon, aztán a hordók koto-
gokkal ellátatnak. Az erjedés tart 3—6 hétig, a
pince hőmérséklete szerint. Midőn a kotoyók már
megszüntek működni, tehát az erjedés bevégeződött, a
hordók teletöltetnek, hogy az akona alatt alig marad-
jon 2 cm.nyi úr s a hordót elzárjuk.

Január hóban szép derült időben történik az első
s márciusban a második lejárat. A további keze-
lés úgy történik, mint egyéb boroknál, a hordók teszt-
talatnak s időnkint megöltöztetnek.

Hogy a musthoz, valamint keőbb a lefejleszté-
hez hordókat kell használni, magától értődik.
Lehet az almalborban igen kellemes illat adni, ha
minden hektoliterhez 5 gramm narancsvirágot teszünk,
ezt hosszú vekony zaeszkón a hordóba eresztjük
s az akona-dugóval megerősítve 3—4 hétig bent
hagyjuk.

Aimamustból kitűnő pezsgőt is lehet csinálni. A
ki már ilyet iszelt, igazat fog nekem adni, midőn azt
állítom, hogy az bármely francia gyártmányával ki-
állja a versenyt.

A francia pezsgőnek legnagyobb része szintén
gyümölcsborból készül s valóban megfoghatatlan,
hogy oly soká tudtak a közönség jóhiszeműségével
viszálni, 5—6 forintjával arulva palackját oly fo-
lyadéknak, melynek előállítása alig kerül 50—60 kbra
s melyet egy kis ügyelettel mi magunk is elő tudunk
állítani.

A pezsgő következőkéül készül:
100 liter jó almalmust 3° kgr. finom
cukrot s kibor feloldjuk. A helyiség hőmérséklete
nem szabad 6—8° C-vel magasabbra lenni.

Az erjedés befejeztével adunk hozzá hat liter
cognacot, vagy rektifikált szeszt s 6 gramm narancs-
virágot.

Egy hónap múlva vizirőllyal megderítjük (egy
hektoliterre 4 gramm) s midőn a bor megiszult, kö-
rülbéli 2 hét múlva palackozka fejtjük, minden pa-
lackba diónagyságu cukrot helyezve, ledugdoszuk,
dróttal leköntözük s hideg pinczébe lefektetve, tartó-
gatjuk fogyasztásig.

Ezekből látható, hogy leginkább a hőmérsék-
szabályozása okoz némi nehézséget s erre kell főképp
figyelmünket fordítani.

Trencsében a birtokosok pezsgőgyártás céljából
szövetkezetet akarnak létesíteni. Ez legjobban kifizeti
magát, mert ha csak 1 frjtával is fogjuk tudni a
7 decimas palackot értékesíteni, a tisztességes nyereség
el is maradhat.

Földolag természetesen, hogy minden évben tudnánk
bizonyos mennyiséget előállítani, mert a fogyasztó
közönséget megköszözzük két szoktatni. Ez azonban
Trencsében nem kivételment, mert ott természet-
gyümölcs termeltek is alig van év, hogy ne lehetne
legalább 1—200 métermázas almát vásárlás utján is
beszerzeni.

A nagybányai gazdasági egyesület is be fogja
a gépeket szerelni, hogy azok az egész év fo-

lyamán, tehát a nyári gyümölcs feldolgozásához is
a közönség rendelkezésére álljanak.

Bornemissa Zoltán.

HERTESZETI KÖZLEMÉNYEK.

A rózsafák nyeresége. A nyereség által három föl-
célzt akarunk érteni, és pedig először azt, hogy a föl-
terében és épségben megtarthassuk, másodsor hogy
mennyel nagyobb számban és mennyel messzebb rászak te-
remjenek rajta és harmadsor, hogy a 6 formája a
szemnek tetszős, de egyszerűsind a virágok fejlődé-
sére kedvező legyen. Mennyel erőteljesebb a 6 ter-
mete, annál több hajtást kell róla lenyesni, a megha-
gyott hajtásokat pedig egy kiséssel meg kell rövidíteni.

A gyöngébb termelő tőknél az alsó szemek
adnak a legzebb virágokat, ezeket tehát rövidre kell
nyírniunk. Itt azonban felmerül az a kérdés, hogy
mütan minden telken tavaszi és nyári hajtás van-
nak, melyeket nyírunk? Hogy gazdag virágzat ér-
jünk el, első sorban a nyári tövet kell megnyesni. Az
erjesztő 6 formája megkivánja, hogy a tavaszi részen
is alkalmazzuk a kést, de ennek a lehető legkímé-
lősebben kell történni, mert máskülönben a legzebb
virágok mennek veszendőbe, mert ha nagyon rövidre
vágjuk, akkor több fa mint virághajtás képződik.

Az ültetés első évében lehető rövidre kell nyírniunk.
A tönek ilyenkor 6—7 hajtása van a két ójtási helyen;
eből csak négyet hagyunk meg, még pedig
azokat, melyek a koronaképzésre legalkalmasabbak
látszanak, megörvidítjük négy vagy 5 szemre,
a többi hajtásokat pedig simán levágjuk. A második
esztendőben hét évben kilenc hajtást kell meghagyni
és azokat is, 5 egész nyolcz szemnyire lenyírni, hogy
új virágokat kapjunk. A következő években aztán
vágjuk azokat a hajtásokat, melyek a korona fejlődé-
sét gátolják, azonban mindig ügyelni kell arra, hogy
a 6 formája megmaradjon, a miért a tompa és
sima hajtásokat tisztára lenyírjuk, egészben azonban
a kést csak mérsékleten alkalmazzuk.

Az első sajtlósból kapjuk az 1. oszt. mustot.
A sajtlóból kikerült törköly meg sok levett tartalmaz,
azért azt kádákba töltjük, s minden hektoliter 25—
30 liter vizet löntünk, 12—15 óráig állni hagyjuk,
aztán újból kiszajtjuk.

Ez a II. osztályu, az ugynevezett kis cidet, mely
sokkal gyengébb az elsőnél, azért azt hamarabb kell
elfogyasztani.

A második osztályu must az egész mennyiségnek
1/2 s az első osztályu 1/2 ad részét teszi.

A hordókat — tekintettel a nemskóra beadló erje-
desre, mustal csak annyira kell megöltetni, hogy leg-
alább 2 arasznyi úr maradjon, aztán a hordók koto-
gokkal ellátatnak. Az erjedés tart 3—6 hétig, a
pince hőmérséklete szerint. Midőn a kotoyók már
megszüntek működni, tehát az erjedés bevégeződött, a
hordók teletöltetnek, hogy az akona alatt alig marad-
jon 2 cm.nyi úr s a hordót elzárjuk.

Január hóban szép derült időben történik az első
s márciusban a második lejárat. A további keze-
lés úgy történik, mint egyéb boroknál, a hordók teszt-
talatnak s időnkint megöltöztetnek.

Hogy a musthoz, valamint keőbb a lefejleszté-
hez hordókat kell használni, magától értődik.
Lehet az almalborban igen kellemes illat adni, ha
minden hektoliterhez 5 gramm narancsvirágot teszünk,
ezt hosszú vekony zaeszkón a hordóba eresztjük
s az akona-dugóval megerősítve 3—4 hétig bent
hagyjuk.

Aimamustból kitűnő pezsgőt is lehet csinálni. A
ki már ilyet iszelt, igazat fog nekem adni, midőn azt
állítom, hogy az bármely francia gyártmányával ki-
állja a versenyt.

A francia pezsgőnek legnagyobb része szintén
gyümölcsborból készül s valóban megfoghatatlan,
hogy oly soká tudtak a közönség jóhiszeműségével
viszálni, 5—6 forintjával arulva palackját oly fo-
lyadéknak, melynek előállítása alig kerül 50—60 kbra
s melyet egy kis ügyelettel mi magunk is elő tudunk
állítani.

A pezsgő következőkéül készül:
100 liter jó almalmust 3° kgr. finom
cukrot s kibor feloldjuk. A helyiség hőmérséklete
nem szabad 6—8° C-vel magasabbra lenni.

Az erjedés befejeztével adunk hozzá hat liter
cognacot, vagy rektifikált szeszt s 6 gramm narancs-
virágot.

Egy hónap múlva vizirőllyal megderítjük (egy
hektoliterre 4 gramm) s midőn a bor megiszult, kö-
rülbéli 2 hét múlva palackozka fejtjük, minden pa-
lackba diónagyságu cukrot helyezve, ledugdoszuk,
dróttal leköntözük s hideg pinczébe lefektetve, tartó-
gatjuk fogyasztásig.

Ezekből látható, hogy leginkább a hőmérsék-
szabályozása okoz némi nehézséget s erre kell főképp
figyelmünket fordítani.

Trencsében a birtokosok pezsgőgyártás céljából
szövetkezetet akarnak létesíteni. Ez legjobban kifizeti
magát, mert ha csak 1 frjtával is fogjuk tudni a
7 decimas palackot értékesíteni, a tisztességes nyereség
el is maradhat.

Földolag természetesen, hogy minden évben tudnánk
bizonyos mennyiséget előállítani, mert a fogyasztó
közönséget megköszözzük két szoktatni. Ez azonban
Trencsében nem kivételment, mert ott természet-
gyümölcs termeltek is alig van év, hogy ne lehetne
legalább 1—200 métermázas almát vásárlás utján is
beszerzeni.

A nagybányai gazdasági egyesület is be fogja
a gépeket szerelni, hogy azok az egész év fo-

lyamán, tehát a nyári gyümölcs feldolgozásához is
a közönség rendelkezésére álljanak.

Bornemissa Zoltán.

HERTESZETI KÖZLEMÉNYEK.

A rózsafák nyeresége. A nyereség által három föl-
célzt akarunk érteni, és pedig először azt, hogy a föl-
terében és épségben megtarthassuk, másodsor hogy
mennyel nagyobb számban és mennyel messzebb rászak te-
remjenek rajta és harmadsor, hogy a 6 formája a
szemnek tetszős, de egyszerűsind a virágok fejlődé-
sére kedvező legyen. Mennyel erőteljesebb a 6 ter-
mete, annál több hajtást kell róla lenyesni, a megha-
gyott hajtásokat pedig egy kiséssel meg kell rövidíteni.

A gyöngébb termelő tőknél az alsó szemek
adnak a legzebb virágokat, ezeket tehát rövidre kell
nyírniunk. Itt azonban felmerül az a kérdés, hogy
mütan minden telken tavaszi és nyári hajtás van-
nak, melyeket nyírunk? Hogy gazdag virágzat ér-
jünk el, első sorban a nyári tövet kell megnyesni. Az
erjesztő 6 formája megkivánja, hogy a tavaszi részen
is alkalmazzuk a kést, de ennek a lehető legkímé-
lősebben kell történni, mert máskülönben a legzebb
virágok mennek veszendőbe, mert ha nagyon rövidre
vágjuk, akkor több fa mint virághajtás képződik.

Az ültetés első évében lehető rövidre kell nyírniunk.
A tönek ilyenkor 6—7 hajtása van a két ójtási helyen;
eből csak négyet hagyunk meg, még pedig
azokat, melyek a koronaképzésre legalkalmasabbak
látszanak, megörvidítjük négy vagy 5 szemre,
a többi hajtásokat pedig simán levágjuk. A második
esztendőben hét évben kilenc hajtást kell meghagyni
és azokat is, 5 egész nyolcz szemnyire lenyírni, hogy
új virágokat kapjunk. A következő években aztán
vágjuk azokat a hajtásokat, melyek a korona fejlődé-
sét gátolják, azonban mindig ügyelni kell arra, hogy
a 6 formája megmaradjon, a miért a tompa és
sima hajtásokat tisztára lenyírjuk, egészben azonban
a kést csak mérsékleten alkalmazzuk.

Az első sajtlósból kapjuk az 1. oszt. mustot.
A sajtlóból kikerült törköly meg sok levett tartalmaz,
azért azt kádákba töltjük, s minden hektoliter 25—
30 liter vizet löntünk, 12—15 óráig állni hagyjuk,
aztán újból kiszajtjuk.

Ez a II. osztályu, az ugynevezett kis cidet, mely
sokkal gyengébb az elsőnél, azért azt hamarabb kell
elfogyasztani.

A második osztályu must az egész mennyiségnek
1/2 s az első osztályu 1/2 ad részét teszi.

A hordókat — tekintettel a nemskóra beadló erje-
desre, mustal csak annyira kell megöltetni, hogy leg-
alább 2 arasznyi úr maradjon, aztán a hordók koto-
gokkal ellátatnak. Az erjedés tart 3—6 hétig, a
pince hőmérséklete szerint. Midőn a kotoyók már
megszüntek működni, tehát az erjedés bevégeződött, a
hordók teletöltetnek, hogy az akona alatt alig marad-
jon 2 cm.nyi úr s a hordót elzárjuk.

Január hóban szép derült időben történik az első
s márciusban a második lejárat. A további keze-
lés úgy történik, mint egyéb boroknál, a hordók teszt-
talatnak s időnkint megöltöztetnek.

Hogy a musthoz, valamint keőbb a lefejleszté-
hez hordókat kell használni, magától értődik.
Lehet az almalborban igen kellemes illat adni, ha
minden hektoliterhez 5 gramm narancsvirágot teszünk,
ezt hosszú vekony zaeszkón a hordóba eresztjük
s az akona-dugóval megerősítve 3—4 hétig bent
hagyjuk.

Aimamustból kitűnő pezsgőt is lehet csinálni. A
ki már ilyet iszelt, igazat fog nekem adni, midőn azt
állítom, hogy az bármely francia gyártmányával ki-
állja a versenyt.

A francia pezsgőnek legnagyobb része szintén
gyümölcsborból készül s valóban megfoghatatlan,
hogy oly soká tudtak a közönség jóhiszeműségével
viszálni, 5—6 forintjával arulva palackját oly fo-
lyadéknak, melynek előállítása alig kerül 50—60 kbra
s melyet egy kis ügyelettel mi magunk is elő tudunk
állítani.

A pezsgő következőkéül készül:
100 liter jó almalmust 3° kgr. finom
cukrot s kibor feloldjuk. A helyiség hőmérséklete
nem szabad 6—8° C-vel magasabbra lenni.

Az erjedés befejeztével adunk hozzá hat liter
cognacot, vagy rektifikált szeszt s 6 gramm narancs-
virágot.

Egy hónap múlva vizirőllyal megderítjük (egy
hektoliterre 4 gramm) s midőn a bor megiszult, kö-
rülbéli 2 hét múlva palackozka fejtjük, minden pa-
lackba diónagyságu cukrot helyezve, ledugdoszuk,
dróttal leköntözük s hideg pinczébe lefektetve, tartó-
gatjuk fogyasztásig.

Ezekből látható, hogy leginkább a hőmérsék-
szabályozása okoz némi nehézséget s erre kell főképp
figyelmünket fordítani.

Trencsében a birtokosok pezsgőgyártás céljából
szövetkezetet akarnak létesíteni. Ez legjobban kifizeti
magát, mert ha csak 1 frjtával is fogjuk tudni a
7 decimas palackot értékesíteni, a tisztességes nyereség
el is maradhat.

Földolag természetesen, hogy minden évben tudnánk
bizonyos mennyiséget előállítani, mert a fogyasztó
közönséget megköszözzük két szoktatni. Ez azonban
Trencsében nem kivételment, mert ott természet-
gyümölcs termeltek is alig van év, hogy ne lehetne
legalább 1—200 métermázas almát vásárlás utján is
beszerzeni.

A nagybányai gazdasági egyesület is be fogja
a gépeket szerelni, hogy azok az egész év fo-

lyamán, tehát a nyári gyümölcs feldolgozásához is
a közönség rendelkezésére álljanak.

Bornemissa Zoltán.

HERTESZETI KÖZLEMÉNYEK.

A rózsafák nyeresége. A nyereség által három föl-
célzt akarunk érteni, és pedig először azt, hogy a föl-
terében és épségben megtarthassuk, másodsor hogy
mennyel nagyobb számban és mennyel messzebb rászak te-
remjenek rajta és harmadsor, hogy a 6 formája a
szemnek tetszős, de egyszerűsind a virágok fejlődé-
sére kedvező legyen. Mennyel erőteljesebb a 6 ter-
mete, annál több hajtást kell róla lenyesni, a megha-
gyott hajtásokat pedig egy kiséssel meg kell rövidíteni.

A gyöngébb termelő tőknél az alsó szemek
adnak a legzebb virágokat, ezeket tehát rövidre kell
nyírniunk. Itt azonban felmerül az a kérdés, hogy
mütan minden telken tavaszi és nyári hajtás van-
nak, melyeket nyírunk? Hogy gazdag virágzat ér-
jünk el, első sorban a nyári tövet kell megnyesni. Az
erjesztő 6 formája megkivánja, hogy a tavaszi részen
is alkalmazzuk a kést, de ennek a lehető legkímé-
lősebben kell történni, mert máskülönben a legzebb
virágok mennek veszendőbe, mert ha nagyon rövidre
vágjuk, akkor több fa mint virághajtás képződik.

Az ültetés első évében lehető rövidre kell nyírniunk.
A tönek ilyenkor 6—7 hajtása van a két ójtási helyen;
eből csak négyet hagyunk meg, még pedig
azokat, melyek a koronaképzésre legalkalmasabbak
látszanak, megörvidítjük négy vagy 5 szemre,
a többi hajtásokat pedig simán levágjuk. A második
esztendőben hét évben kilenc hajtást kell meghagyni
és azokat is, 5 egész nyolcz szemnyire lenyírni, hogy
új virágokat kapjunk. A következő években aztán
vágjuk azokat a hajtásokat, melyek a korona fejlődé-
sét gátolják, azonban mindig ügyelni kell arra, hogy
a 6 formája megmaradjon, a miért a tompa és
sima hajtásokat tisztára lenyírjuk, egészben azonban
a kést csak mérsékleten alkalmazzuk.

Az első sajtlósból kapjuk az 1. oszt. mustot.
A sajtlóból kikerült törköly meg sok levett tartalmaz,
azért azt kádákba töltjük, s minden hektoliter 25—
30 liter vizet löntünk, 12—15 óráig állni hagyjuk,
aztán újból kiszajtjuk.

Ez a II. osztályu, az ugynevezett kis cidet, mely
sokkal gyengébb az elsőnél, azért azt hamarabb kell
elfogyasztani.

A második osztályu must az egész mennyiségnek
1/2 s az első osztályu 1/2 ad részét teszi.

A hordókat — tekintettel a nemskóra beadló erje-
desre, mustal csak annyira kell megöltetni, hogy leg-
alább 2 arasznyi úr maradjon, aztán a hordók koto-
gokkal ellátatnak. Az erjedés tart 3—6 hétig, a
pince hőmérséklete szerint. Midőn a kotoyók már
megszüntek működni, tehát az erjedés bevégeződött, a
hordók teletöltetnek, hogy az akona alatt alig marad-
jon 2 cm.nyi úr s a hordót elzárjuk.

Január hóban szép derült időben történik az első
s márciusban a második lejárat. A további keze-
lés úgy történik, mint egyéb boroknál, a hordók teszt-
talatnak s időnkint megöltöztetnek.

Hogy a musthoz, valamint keőbb a lefejleszté-
hez hordókat kell használni, magától értődik.
Lehet az almalborban igen kellemes illat adni, ha
minden hektoliterhez 5 gramm narancsvirágot teszünk,
ezt hosszú vekony zaeszkón a hordóba eresztjük
s az akona-dugóval megerősítve 3—4 hétig bent
hagyjuk.

Aimamustból kitűnő pezsgőt is lehet csinálni. A
ki már ilyet iszelt, igazat fog nekem adni, midőn azt
állítom, hogy az bármely francia gy